

Hermed sluttede forhandlingen.

§§ 1—5, ændringsforslag nr. 1, § 6, således ændret, § 7, ændringsforslag nr. 2, § 8, således ændret, og § 9 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1957 til 31. marts 1958.

(Første behandling findes i tidenden sp. 1329, 1374, 1420, 1526, 1542 og 1611, finansudvalgets betænkning i tillæg D. sp. 3341).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Udvalgets Ordfører: (*Thestrup*): Af betænkningen fra folketingets finansudvalg over finanslovsforslaget for finansåret fra 1. april 1957 til 31. marts 1958 fremgår det, at finansudvalget har stillet en række skriftlige spørgsmål til ministrene. Under de respektive paragraffer er svarene på disse spørgsmål anført. Det fremgår ligeledes af betænkningen, at der er holdt en hel række samråd med ministrene.

Finansudvalget har i år som tidligere ikke stillet ændringsforslag til anden behandling, idet man anser det for mere hensigtsmæssigt at samle ændringsforslagene til tredje behandling.

A. Lyng: Vedrørende finanslovsforslaget i år vil jeg gerne bemærke, at lokaleforholdene på realskole og seminarium i Godthåb stadig er utilfredsstillende. Spørgsmålet må stadig betragtes som et af hovedspørgsmålene vedrørende hele den grøn-

landske skole og undervisningsvæsenet. Jeg tillader mig derfor at drage sagen frem atter i år.

Jeg henviser til, at kontaktudvalget mellem undervisningsministeriet og ministeriet for Grønland har beregnet en årlig dimission på 8—10 elever fra Godthåb seminarium, såfremt lærerbeholdet i Grønland fortsat skulle dækkes. Men for tiden kan vi kun optage halvdelen af de elever, der skal til, på seminariet. De nuværende bygninger er fuldstændigt overbelastet, og vi har været nødt til at optage indskrænket elevantal siden i fjor. Jeg minder her om, hvad jeg i fjor sagde under den tilsvarende debat om samme spørgsmål.

Til sammenligning kan jeg henvise til, at seminariernes antal er fordoblet i Danmark siden 1945, og at elevantallet er mere end tredoblet. I Grønland er det gået tilbage trods det, at behovet er steget som følge af store årgange. Dette er til alvorlig gennemtænkning i ministeriet, eventuelt med konsekvenser for bevillingerne i år.

Der er et par andre steder, som er således forsynet med skolelokaler, at jeg mener, de bør drages frem i dag. I udstedet Kangamiut bliver det både i år og i følgende år nødvendigt progressivt at nedsætte undervisningsdagens og undervisningstimernes antal på grund af mangelen på lærerboliger. I den driftige by Sukkertoppen har de lokale myndigheder forsøgt at begrænse tilflytningen ikke mindst af skolelokalemæssige grunde, uden at det har hjulpet. Børneantallet er steget med 80 pct. i de sidste 6 år. Nu har skoledirektionen i Godthåb beordret nedsættelse af undervisningstimernes antal og vil eventuelt progressivt fortsætte med det i de følgende år, indtil den skole, det er planlagt at bygge, er færdig, antagelig i 1961. Der er også stor mangel på lærerboliger i Sukkertoppen.

Jeg gør opmærksom på, at det er i strid med undervisningsplanen i Grønland, at disse nedsættelser skal foretages, selv om det sker som følge af nødsituationer. Staten må ikke bryde egne forordninger. Jeg gør i øvrigt opmærksom på, at det har været umuligt for både de lokale myndigheder, skoledirektionen og ministeriet at forudse disse stærke forøgelse af skolebørneantallet. Men de faktiske forhold tvinger os

[A. Lyng.]

til at se på spørgsmålet på disse to steder med de eventuelle konsekvenser for bevillingerne for i år.

Endvidere vil jeg bemærke, at også på grund af den nuværende boligpolitik og lønpolitik er tilgangen af grønlandsk uddannede lærere yderst utilfredsstillende, og at situationen enkelte steder må betegnes som yderst alvorlig. Jeg henviser til, hvad jeg tidligere har sagt om den ting i folketinget.

Rager: Af finansudvalgets betænkning fremgår det, at der havde været et samråd med ministeren for offentlige arbejder angående prøvningsudvalget, og jeg har gennem det ærede medlem hr. Skytte, som jo er medlem af finansudvalget, skaffet mig underretning om, hvad forhandlingen i princippet har drejet sig om.

På finanslovsforslaget — § 16 D. 2. — er prøvningsudvalget opført med en udgift på 368 000 kr. og en indtægt på 360 000 kr., altså med et underskud på 8 000 kr., og finansudvalget har, så vidt jeg forstår, ønsket, at der skulle være balance. Jeg forstår, at man i og for sig ikke har hæftet sig ved disse 8 000 kr., men har ønsket, at der i det lange løb skal være balance, og herved er man fuldstændig i overensstemmelse med loven. Prøvningsudvalget eller, som det nu helst kaldes, den elektriske materielkontrol bør hvile i sig selv og ikke påbyrdes staten.

Når jeg her har villet gøre nogle bemærkninger, er det, fordi der ved vedtagelsen af det budget, som prøvningsudvalget har indsendt til ministeriet for offentlige arbejder, i år for første gang i prøvningsudvalgets historie er sket det, at budgettet ikke blev vedtaget enstemmigt. Industriens repræsentant og undertegnede som handelens repræsentant afholdt os fra at stemme. Vi ønskede ikke direkte at stemme imod budgettet, men vi mente ikke at kunne stemme for det i den form, det havde, idet det var lagt på den måde, at meget stærkt stigende udgifter alle blev pålignet de producerende og de importerende og handlende virksomheder. Vi mente, at el-værkerne — således som den historiske oprindelse har været — fortsat burde deltage i udgifterne. Når jeg siger „fortsat“ må jeg bemærke, at det i og

for sig kun er Københavns el-værker, der gennem en længere årrække, først alene og dernæst for en del, har afholdt udgifterne.

Forholdet var det, at el-værkerne på et tidligt tidspunkt blev klar over, at det elektriske materiel, der blev installeret, måtte undersøges, således at man kunne garantere publikum — så vidt den slags kan gøres — at materiellet var af en sådan konstruktion, at det kunne anvendes uden for stor fare. Det har man gennem mange år ude i provinsen nydt godt af. Københavns belysningsvæsen godkendte materiellet, og alle el-værkerne i provinsen kunne naturligvis, takket være det gode kollegiale samarbejde, få at vide, hvad det drejede sig om. Men man var efterhånden alligevel ikke tilfreds med denne udvikling. Ved en af revisionerne af stærkstrømsloven blev det derfor lovfæstet, at elektrisk materiel, stærkstrømsmateriel, kun måtte sælges, når det var godkendt af et af ministeren for offentlige arbejder nedsat prøvningsudvalg. Dette prøvningsudvalg arbejdede derefter i nøje kontakt med Københavns belysningsvæsens laboratorium, der også foretog undersøgelserne. Udgifterne blev dengang, for så vidt de ikke gik ind under det arbejde, Københavns belysningsvæsen ellers udførte, pålignet ved nogle prøvningsafgifter, som indsenderne af materiellet måtte erlægge.

Nu er der sket det, at udgifterne efterhånden er steget meget stærkt. De er steget stærkt særlig på grund af et stort internationalt samarbejde, der medfører, at de teknikere, som er beskæftiget under prøvningsudvalget, i høj grad må lægge beslag på midler til konferencer, studierejser o. lign. Dernæst har Københavns kommune — hvad man vel i og for sig kun kan synes er naturligt — ønsket en højere leje for de lokaler, der er stillet til disposition, og man må måske forudse, at lejen kan stige yderligere, hvis Københavns kommunes belysningsvæsens bygning ikke i det lange løb kan rumme dem. Endelig har man villet pålignen kommunen afskrivning af en række prøvningsmaskiner, som er blevet indkøbt gennem årene, men dette blev dog, i denne omgang i hvert fald, frafaldet, idet jeg for mit vedkommende kunne pege på, at ingen af de maskiner, som var anskaffet i den tid, jeg havde været medlem af udvalget — det er nu en 11 år — nogen sinde er bevilget

[Rager.]

af udvalget; men det er naturligvis en mindre og en mere intern sag.

Når jeg her ønsker at henlede opmærksomheden på denne sags udvikling, er det, fordi jeg tror, udgifterne vil komme til at stige betydeligt i de kommende år. Og hvilken indflydelse har det? Ja, for det første sendes materialet jo til prøve. Det koster en hel del at prøve dette materiel; der stilles store fordringer til det, og mange prøver er detaljerede. Prøvningsudvalget mener ikke, man kan påligne den, der indsender prøverne, det fulde beløb; det ville blive for dyrt igen, og derfor siger man: når materialet er godkendt og optaget på en liste, skal man hvert år betale en afgift, der groft taget i nogen grad afhænger af omsætningen af det pågældende materiel i årets løb — ikke efter nogen bestemt skala, men i det store og hele. Denne afgift er — det så man, da regningerne nu første gang blev sendt ud efter det nye budget — blevet så høj, at det for mange betyder en tre-firdobling af deres årlige udgifter. For de større producenter, de større importører betyder det ikke så meget; men det betyder meget for de mindre. Det betyder meget for en mindre fabrikant, og det betyder ofte meget for en importør, der repræsenterer et udenlandsk firma, og som skal tage forskellige ting hjem, lade dem prøve og måske kun sælger et enkelt eller nogle få eksemplarer deraf. Men han skal nødtigt fratages lysten til at tage nye ting hjem, for det ville medføre en standsning i den tekniske udvikling, som ikke er ønskelig. Derfor vil jeg gerne henlede opmærksomheden herpå, idet jeg mener, at el-værkerne som forbrugernes repræsentanter og medinteresserede i den prøvning, der her foregår, også som samfundets repræsentanter burde deltage i de udgifter, der pålignes prøvningsudvalget. El-værkerne betaler jo i forvejen et beløb til elektricitetsrådet, og der er, så vidt jeg kan se, intet som helst, der forhindrer el-værkerne i af de udgifter, de allerede betaler gennem el-rådet, at betale en mindre procent til delvis afholdelse af disse udgifter.

Jeg er ganske klar over, at i forhold til det foreliggende finanslovsforslag er dette en forholdsvis lille ting; men jeg har alligevel på fornemmelsen, at der kan komme den dag, da det er en af de små ting, som

giver hovedpine. Derfor har jeg ønsket, medens jeg endnu har lejlighed dertil, at gøre ministeriet, finansudvalget og det høje ting opmærksom på de anskuelser, jeg nærer i den retning, og som jeg mener er rigtige.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets §§ 1-31 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i finansudvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om børnetilskud og moderskabsydelse [af Petra Petersen m. fl.].

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1483, fremsættelsen i tidenden sp. 2679).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Da den højtærede socialminister ved sygdom er forhindret i at være til stede, skal jeg på hans vegne fremsætte nogle ganske få bemærkninger om det fremsatte lovforslag.

Jeg gør opmærksom på, at den højtærede socialminister den 13. februar i år har fremsat et forslag til lov om børnetilskud m. v., et lovforslag, der i mange henseender ligner det forslag, som det ærede medlem fru Petra Petersen på sin gruppes vegne har fremsat den 26. februar. Noget kunne måske have talt for, at det ærede medlem i år undlod at fremsætte sit lovforslag. Det ærede medlem vil ved at sammenligne de to lovforslag se, at der ikke er så forfærdelig stor forskel på dem. Jeg ville tro, at den højtærede socialministers forslag også ud fra det ærede medlems opfattelse var at foretrække fremfor det ærede medlems eget forslag.

Jeg skal imidlertid ikke gå i detaljer; jeg vil finde det rimeligt, at det ærede medlems lovforslag henvises til behandling i det udvalg, der blev nedsat til behandling af den højtærede socialministers forslag.